

1. ábra A Transeurope Information Bank számítástechnikai rendszerének sémája

szándékot is meghirdető kiadvány számos kölcsönösen gyümölcsöző együttműködést alapoz meg.

A külföldi olvasó számára könnyen és gyorsan használható, speciális információigényét kielégítő kiadvány kerül az üzleti kapcsolatok közvetítésében kiemelkedő szerepet játszó bel- és külföldi szervezetekhez.

A nemzetközi üzleti kapcsolatokban, infrastrukturális (telefonhiány) vagy szubjektív okokból (pl. nyelvtudás, vagy ilyen irányú szakértelem és tapasztalat hiánya) még be nem kapcsolódott vállalkozások részére jelent rendkívüli lehetőséget az üzleti infor-

mációk – a kiadványon alapuló – szolgáltatásának kínálata.

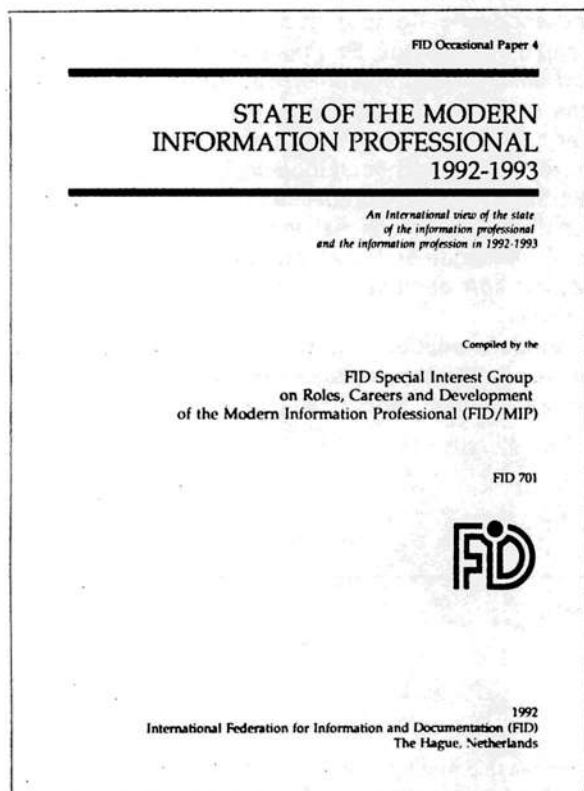
A kiadványban meg nem jelenő, de online, illetve telefonkapcsolat révén elérhető, minden e szolgáltatást választó cégről olyan széles körű információmennyiség továbbítása (részletes termékkatalógus index alapján is strukturálható módon), ami ismereteink szerint páratlan a magyarországi cégek gyakorlatában.

Vincze Attila
(Information Bank)

A modern információs pálya és szakember szerepéről szóló FID-kötetről

A FID 1992. évi madridi konferenciáján mutatták be a szerkesztők az 1991-ben – a FID Tanácsa kezdeményezésére – létrehozott "Special Interest Group" által *Barbie Keiser* (USA) irányításával készült kötetet, melynek előszavát a FID igazgatója (a holland *Ben G. Goedegebuure*), elemző bevezetőjét a SIG elnöke írta.

E kötet ismertetője egyben az egyedüli középkelet-európai szerzője a vastos, kontinenseket áttekintő tanulmánygyűjteménynek (Information policy in new circumstances in the region of Central and Eastern Europe, with special regard to Hungary). A tanulmánygyűjtemény három részre tagolódik:

State of the modern information professional 1992–1993 / compl. by the FID Special Interest Group on Roles, Careers and Development of the Modern Information Professional. – VIII, 175 p. – (FID occasional paper; 4.) ISBN 92 66 00 7013

- I. A modern információs szakértő a világban. (Ezen belül a területi tagolás: Latin-Amerika és a karibi terület, Észak-Amerika, Európa, Ázsia és Óceánia, Afrika).
- II. Új irányzatok és szükségletek (ezt egymaga *Michael Hill* – UK –, a FID volt elnöke írta).
- III. A szerzők életrajzi vázlatai.

A kötetten végigvonuló fő gondolatmenet: mi a szerepe gyorsan változó világunkban az információs szakmának és szakembereinek. A tanulmánygyűjtemény földrajzi tagolásából következően "ahány ház, annyi szokás", illetőleg ahány terület (kontinens és ország), annyiféle megközelítés, és ez a "változatok egy témára" adja valójában a kötet érdekességét és értékét. Hogyan is volna – a kiindulóponttól eltekintve – közös a nyugat-indiai (dominikai) helyzet leírása a malajziai megközelítéssel, vagy a dániai helyzetkép a saharai frankofon országokéval? Nyelvíleg is némileg változatos a kötet, az uralkodó angol mellett spanyol és francia nyelvű tanulmányokat is találunk.

Mivel reménytelen vállalkozásnak tűnik a tanulmányonkénti elemzés, inkább jelzésszerűen álljanak itt (szabad fordításban) a tartalomjegyzék szerinti leírások: Venezuela, a Karib-régió és Dominika; átfogóbb elemzés Latin-Amerikáról; információs vál-

lalkozás az Egyesült Államokban; Dánia, Finnország; ismét egy átfogó jellegű tanulmány, ezúttal Közép-Kelet-Európáról; az NSZK (a képzésre koncentrálván); ugyancsak általánosabb elemzés Ázsiáról; Malajzia; ismét kontinensáttekintés Afrikáról (a kultúra megőrzése és fejlesztése; kontinensrészlet-elemzés a frankofon Afrikáról, majd összefoglaló M. Hill tollából).

A már említett B. Keiser bevezetőjéből és M. Hill összefoglalójából, illetőleg elemzéseiből idézek néhány gondolatot, amelyek összekötő gondolatfűzőként szolgálnak. B. Keiser a következőket emeli ki:

- ▶ A Venezueláról és Malajziáról szóló leírásokból kitűnik egyfelől, hogy a kormányzat és a közvélemény kezdi felismerni az információ jelentőségét a gazdasági növekedésben, másfelől hozzájárulását a fejlett országokhoz történő felzárkózáshoz 2020-ra.
- ▶ A magyar szerző tanulmányából kiemeli a nyitott gazdaság és a nyitott információ összefüggéseit, valamint az információ és a kommunikációs technológia integrált megközelítését, továbbá a könyvtáraknak a humán kultúra értékeinek megőrzésében vállalt szerepét. Ez utóbbit Keiser összekapcsolja a marokkói szerzőnek (*Mamosi Lelo*) az információs szakembereknek a kultúra megőrzésében vitt felelősségéről szóló megállapításával.
- ▶ A finn szerzők (*Merja Karivolo és Ritva Launo*, a FID jelenlegi elnöke) az információtudomány beillesztésének jelentőségéről fejtik ki gondolataikat mind a köz-, mind a magánszektor vonatkozásában.
- ▶ A marokkói és a jamaicai szerző azt az érdekes, a fejlődő országok némelyikére jellemző problémát feszegeti, hogyan alakítják át e társadalmak információvá a hagyományosan élő szóbeli közlést.
- ▶ A modern információs szakember tulajdonságaival (és képzésével) összefüggésben a német és a dán szerző (*Elisabeth Simon és Jens Christensen*) kifejtik az extrovertáltság és a jó nyelvi felkészültség jelentőségét, míg az egyesült államokbeli *Alice Sizer Warner* ugyanezt állapítja meg a jó üzleti (vállalkozási) menedzsment felkészültségéről.

Még hosszan lehetne ismertetni a tanulmányok főbb gondolatait, de izelítőül talán ennyi is elég a földrajzi megközelítések változatosságából és olykor analógiájából.

Hill összefoglalója már a címében is fölöttébb korszerű: *The changing information society: changing the information professional*. Az *információs társadalom* fogalmát adótnak veszi, és okfejtése szerint ennek egyik feltétele az információs szakember megváltozása-megújulása. Valójában kevésbé szól a szakirodalmi információ szerepéről, mint inkább brit példán mutatja be, mit is jelent a nyitott társadalom szempontjából az információ. A kötet tematikáját alaposan kibővítetten fogja fel, ami nem hátránya okfejtésének. Az információ legtagabb értelmezéséből indul ki. Így az *EK Maastricht-dokumentumába* foglalt

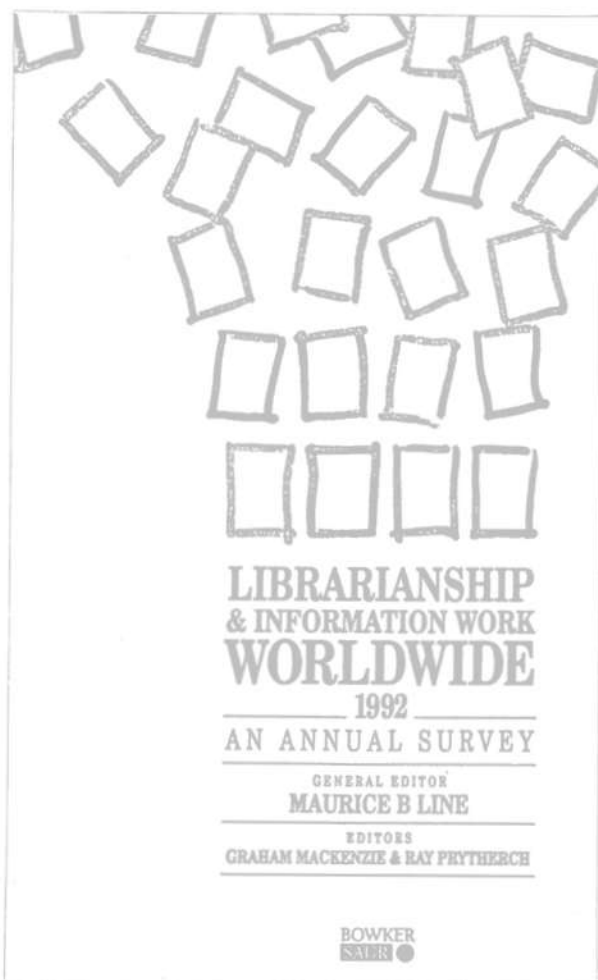
információs szabadságról szól, mint az Európai Közösségek valóban legfrissebb információs fejleményéről. Jellemző ezzel összefüggésben az a J. Christensentől idézett megállapítás, miszerint mivel a dán gazdasági rendszer nem alakult át információ-gazdasággá, a dán társadalom sem információs társadalom még. Ez közvetlen utalás a maastrichti szerződésnek a dán népszavazás által történt elutasítására. A magam részéről *vitatom* ennek a megállapításnak helytálló voltát. A francia társadalom minden bizonnyal nem "információsabb" társadalom, mint a dán, és ha keservesen is, de megszavazták Maastrichtot. Hill az információ nyitottságát főleg brit példák alapján mutatja be, és bizony ismeretes, hogy az Egyesült Királyságban is rendkívül nehezen tör utat a "maastrichti gondolat". Az "információs társadalom" szemszögéből ismerteti a kötet egyes tanulmányait. Teljesen egyet tudok érteni azzal, amit az *oktatásról* mint kulcskérdésről mond. Hároméves in-

formációs kurzust javasol: a PPE (politics, philosophy and economics) alapozást az *információs technikák* elsajátítása követné. Ez a fajta képzés volna az alapja a szakma elfogadtatásának. Egyetértek azzal is, hogy más szakmabelieknek egyéves információs képzése már nem elfogadható. Az is helytálló, hogy a *kutatás* része az információtudományi oktatómunkának, akárcsak az orvosképzésben. Mindezek *magyar* vonatkozásban is megszívlelendők, különösen pedig végkövetkeztetése: az *információs pályát nem szabad soft opcióknak, puha, kényelmes szakmának tekinteni.*

Mindent egybevetve, az előttünk fekvő FID-kötet sikeres kezdeményezésnek tekinthető az információs pálya többoldalú modern megközelítésében.

Rózsa György
(MTA Könyvtára)

Milyen volt a világ könyvtár- és tájékoztatásügye 1991-ben?

Librarianship and Information Work Worldwide 1992/Gen. ed. Maurice Line. Eds. Graham Mackenzie, Ray Prytherch. - London; Melbourne; Munich; New York: Bowker-Saur, 1993. - 273 p. ISBN 1-85739-086-0

A felettébb érdemes *Maurice Line* (10 monográfia, 250 cikk és 50 beszámoló), jelenleg a sheffieldi egyetem tanára - *Graham Mackenzie* és *Ray Prytherch* közreműködésével - 1991-ben vállalkozott első ízben arra, hogy neves és áldozatos szerzőkkel folyamat- és állapotrajzokat készítsen a megelőző év könyvtár- és tájékoztatásügyének válogatott témáiból a szakmai világirodalom feldolgozása révén. A vállalkozás komolyságát a már megemlített két közvetlen közreműködőn kívül egy huszonöt fős "editorial advisory board" is szavatolja (magyar tagja: *Szántó Péter*).

Az "1992"-vel jelzett kötet a merész vállalkozás második darabja, s mint ilyen főként 1991-ben, esetenként 1990-ben és még inkább esetenként 1992-ben megjelent cikkek alapján dolgozza fel a kettős ügyünk különféle "tartományaiban" uralkodó 1991. évi állapotokat. E "tartományok" a következők: a könyvtár- és tájékoztatásügy összefüggései (76 bibliográfiai tétel alapján), szakkönyvtárak egyetemi és kutatási összefüggéseivel (210 tétel alapján), nemzeti könyvtárak (itt maga M. B. Line a szerző, 101 tétel alapján), gyűjtemények (264 tétel alapján), hozzáférés az információkhoz (95 tétel alapján), szolgáltatások (140 tétel alapján), együttműködés (75 tétel alapján), menedzsment (219 tétel alapján), képzés és továbbképzés (55 tétel alapján), közművelődési könyvtárak (74 tétel alapján), egyetemi könyvtárak (113 tétel alapján).